

Juan Marsé

DVOJEZIČNI LJUBAVNIK

Juan Marsé
DVOJEZIČNI
LJUBAVNIK

Sa španjolskoga prevela
Tamara Kanjera

Zagreb, 2020.

disput

Berti.

I mojim drugim roditeljima

I mojoj drugoj sestri,

S one strane ogledala

PRVI DIO

Suština karnevala nije
u stavljanju maske,
nego u skidanju lica.

Antonio Machado

1.

Bilježnica 1

DAN KAD ME JE OSTAVILA NORMA

Kad sam se jednog kišnog popodneva u studenom 1975. vratio kući prije predviđenog vremena, našao sam svoju ženu u krevetu s drugim muškarcem. Sjećam se da sam prvo što sam vidio kad sam otvorio vrata spavaće sobe bio upravo ja sâm koji otvaram vrata spavaće sobe; još i danas, deset godina nakon što se to zbilo, kad sam tek sjena onoga koji sam bio, svaki put kad iznebuha uđem u spavaću sobu, zrcalo na ormaru vrati mi nepogrešivo tu drhtavu sliku očaja, tu staru sablast koja je proizročila moju propast: muškarca posve mokra od kiše na pragu svoje neposredne propasti, satrta ljubomorom i uvjerenošću da je sve izgubio, čak i samopoštovanje.

Kako bih sačuvao sjećanje na tu nesreću, čačkao po rani koja se još nije zatvorila, napisat ću u ovoj bilježnici što se dogodilo te večeri. Malena, intimna spavaća soba. Nizak krevet s razbacanim plahtama. Već sam govorio o svom liku odraženom u zrcalu. Norma se sklonila u kupaonicu i zaključala vrata. Drugo što vidim kutija je s laštilom na sivom tepihu i gotovo posve gol tip koji sjedi na rubu kreveta i okretno trlja četkom par

10 mojih najboljih cipela. Jedino što ima na sebi izlizan je crni sako čistača cipela. Ima dlakave i jake noge. Duboke brazde obilježavaju mu lice.

 Koga vraga radite s mojim cipelama? pitam glupavo.

 Čovjek ne zna što napraviti ni što reći. Gunda s južnjačkim naglaskom:*

 A vidite, e...

 Zapravo, ni ja ne znam kako se suočiti sa situacijom. Moj vlastiti glas doima se kao da je tuđ.

 Dakle, to je nečuveno. To je sranje.

 Da, da kad je...

 Apsurdno, idiotski.

 A je, gospodine.

 Stojeći u podnožju kreveta dok se oko mojih stopala stvara lokvica vode, promatram neznanca koji i dalje trlja moje cipele.

 I što sad.

 Dosađiva san se pa san si reka: da se momenat zabavim lašteći cipele...

 To vidim.

 Ma ja san van čistač, razumite? Vama na usluzi.

 Aha.

 Dobro, iden ja.

 Što se mene tiče, možete ostati.

 Nemojte se uzrujavat, savjetuje mi sućutnim tonom. Kontan da ste vi muž šinjore Norme...

* Taj južnjački naglasak u prijevodu je donesen u inačicama dalmatinskoga, ovisno o tome izgovara li ga izvorni govornik ili on služi kao sredstvo promjene identiteta.

[Sve su bilješke prevoditeljčine (op. ur.).]

Mehaničkim pokretima nastavlja laštiti cipelu tek toliko da se nečim zabavi. Ali u svoju besmislenu radu ulaže pretjeranu brižljivost.

Smiren sam, kažem samome sebi. Dobro sam. Miran sam, kvragu.

Drago mi je.

Ne možete prestati trljati tu cipelu?

Moj je posa da postolama dam sjaj, razumite? Ali bit će najboje da iden, s vašin dopuštenjem.

Odjednom me prestravi pomisao da ću ostati nasamo s Normom. Znam da ću je izgubiti.

Čekajte malo. Jako kiši.

Ponešto smeten, već navlači gaće. Ugledam nakratko njegovo spolovilo koje se njiše među nogama. Tamno je, poprilično. Žurno navlači hlače i onda traži čarape po podu. S njegova lagano životinjskog lica nije izbrisan strah, čini se da ga pritišće uloga slučajnog ljubavnika gazdarice kojeg je muž ulovio *in flagranti*. Ne iznenađuje me što je to običan čistač cipela, vjerojatno nepismen, pokupljen u nekom baru na Rambli i s izgledom poput kozara. Kad sam počeo sumnjati da me Norma vara, pomišljao sam na Eudalda Ribasa ili nekog drugog zgođušnog gospodičića iz probranog kruga njezinih prijatelja, ali nije mi dugo trebalo da otkrijem da su njezina slabost došljaci iz Murcije, tamne kože i čvrstih zuba. Dodoši s juga svih vrsta. Taksisti, kono-bari, *cantaores* i *tocaores** s dugim noktima i mačjim

* Andaluška verzija naziva *cantadores* i *tocadores*, pjevača i svirača flamenka.

12 očima. Mursijanci koji mirišu na pazuhe, na znoj, na prljave čarape i jako vino. Zgodni, to da. Premda se ovaj ne čini ni tako mlad ni tako neodoljiv. Tip od četrdesetak godina, tamnoput, kukastog nosa, kovrčave kose i dugih zulufa. Beznadan južnjak koji me se ne usudi pogledati u oči.

A ja i dalje ne znam što napraviti.

Hudič, prošapćem zamišljeno na katalonskom gledajući u pod. In kaj zdaj?*

Nemojte se uzrujavat, uporan je čovjek. Oštija...

Osjećam da ću eksplodirati. Otvorim garderobni ormar i izvučem ostale cipele, više od pet-šest pari, onda i Normine, pa ih sve pobacam na krevet s kompulzivnim bijesom.

Evo, tu imate još cipela. Niste li čistač cipela? Niste li rekli da ste čistač cipela? Pa dobro ih istrljajte, vičem da me Norma čuje. Dajte se primite četke! Ajde, tu su vam!

Da, šjor.

Požuri se poredati cipele po krevetu, spari ih pa uzme jednu i počne je trljati četkom.

Tako, trljaj, trljaj...

Gledam u vrata kupaonice čekajući da vidim Normu kako izlazi. Ali ona ne izlazi. Vidim na noćnom ormaricu njezine naočale s debelim staklima. Odijeva se naslijepo, kažem u sebi, ne gleda se u zrcalu, ja je pak vi-

* Sve dijaloge koji su u originalu na katalonskome ovdje donosimo na slovenskome u prijevodu Mire Labusa.

dim, čujem je, njušim. Naš stan u zgradi Walden 7* malen je i s tankim zidovima, mogu čuti Normu dok se oblači u kupaonici, sad navlači čarape, do mene dopire klizanje svile uz njezine noge, čujem krckanje elastike na njezinoj koži.

Osjetim da me izdaje snaga. Skidam mokar kaput i sjedam na drugu stranu kreveta. Kiša i dalje lupka po prozorskim oknima. Pasje poslijepodne.

To je prvi put? pitam i iznenadi me miran ton moga glasa. Odgovorite. Je li prvi?

Da, šjor.

Ne lažite mi.

Kunem se mrtvom materom.

Ali poznajete gospođu već neko vrijeme.

Ma ne, nema ni dva miseca da sam joj laštija cipele prvi put, slučajno... dobro, iden ja.

Mir.

Čistač cipela pogne glavu na prsa i udahne kao da ga boli duša:

Jao, Isukrsta!

Gdje radite?

Na Rambli.

Kako ste se upoznali?

U baru u hotelu Manila. Ondi provodin popodneva. Nemojte bit jako strogi sa šinjorom i pustite me da iden...

* Stambena zgrada arhitekta Ricarda Bofilla u blizini Barcelone izgrađena 1975. i nazvana prema SF-romanu B. F. Skinnera *Walden Two* o utopijskoj zajednici.